

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 453/2022
05.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Радмиле Драгичевић Дичић, Светлане Томић Јокић, Дубравке Дамјановић и Милене Рашић, чланова већа, са саветником Андреом Јаковљевић, као записничарем, у кривичном предмету окривљене АА, због кривичног дела недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика и кривичног дела одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљене АА, адвоката Драгана Бојанића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Параћину К 132/21 од 05.11.2021. године и Вишег суда у Јагодини Кж1 17/22 од 25.01.2022. године, у седници већа одржаној дана 05.05.2022. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА, као основан, захтев за заштиту законитости браниоца окривљене АА, адвоката Драгана Бојанића, па се **ПРЕИНАЧУЈУ** правноснажне пресуде Основног суда у Параћину К 132/21 од 05.11.2021. године и Вишег суда у Јагодини Кж1 17/22 од 25.01.2022. године, тако што Врховни касациони суд, на основу члана 423. тачка 1) Законика о кривичном поступку у вези члана 18. Кривичног законика, окривљену АА, са личним подацима као у првостепеној пресуди,

ОСЛОБАЂА ОД ОПТУЖБЕ

Да је:

У периоду од 28.03.2021. године од 18,00 часова до дана подношења оптужног предлога дана 11.05.2021. године, способна да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, свесна да је њено дело забрањено, противправно задржала своје малолетно дете ББ из ..., општина ..., над којим је одређено самостално вршење родитељског права од стране оца ВВ из ..., општина ... и тиме онемогућила извршење пресуде Основног суда у Параћину 2П бр. 77/16 од 15.06.2016. године, која је постала правноснажна и извршна дана 06.08.2016. године, којом је у ставу два изреке утврђен начин остваривања личних контаката између окривљене и малолетног ББ и то сваког другог викенда у месецу почев од петка од 12,00 часова до недеље до 18,00 часова у домаћинству мајке, а место преузимања и враћања малолетног ББ је домаћинство оца детета ВВ из ... тако што наведеног дана након 18,00 часова, а до дана подношења оптужног предлога до дана 11.05.2021. године, није малолетног ББ вратила у домаћинство оца у ..., иако је била свесна свога дела и хтела је његово извршење,

- чиме би извршила кривично дело одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика,

па окривљеној АА за кривично дело недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика, за које је оглашена кривом првостепеном пресудом, применом одредаба чланова 4, 42, 45, 54, 63, 64, 65. и 66. Кривичног законика

ИЗРИЧЕ

УСЛОВНУ ОСУДУ, тако што јој утврђује казну затвора у трајању од 4 (четири) месеца и истовремено одређује да се овако утврђена казна затвора неће извршити уколико окривљена за време проверавања у трајању од 1 (једне) године, од дана правноснажности пресуде, не учини ново кривично дело, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљене у односу на ово кривично дело и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП **ОДБИЈА** као неоснован.

Трошкови кривичног поступка у односу на кривично дело одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика, падају на терет буџетских средстава суда, сходно одредби члана 265. став 1. Законика о кривичном поступку.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину К 132/21 од 05.11.2021. године окривљена АА оглашена је кривом због извршења кривичног дела недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика и кривичног дела одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика, за која су јој утврђене казне затвора у трајању од по 4 (четири) месеца па је изречена условна осуда којом јој је утврђена јединствена казна затвора у трајању од 6 (шест) месеци и истовремено одређено да се тако утврђена казна затвора неће извршити уколико окривљена за време проверавања у трајању од 1 (једне) године по правноснажности пресуде, не учини ново кривично дело.

Истом пресудом обавезана је окривљена да законском заступнику малолетног оштећеног ББ, ВВ убудуће редовно даје издржавање, под претњом опозива условне осуде, сходно члану 195. став 4. Кривичног законика.

Окривљена је обавезана да суду на име паушала плати износ од 5.000,00 динара, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, као и трошкове кривичног поступка законском заступнику малолетног оштећеног ББ, ВВ, на име заступања од стране пуномоћника, о чијој ће висини суд одлучити посебним решењем по правноснажности пресуде, док је законски заступник малолетног оштећеног ББ, ВВ, упућен на парницу ради остваривања имовинскоправног захтева.

Пресудом Вишег суда у Јагодини Кж1 17/22 од 25.01.2022. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљене АА и првостепена пресуда је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљене АА, адвокат Драган Бојанић, због повреде закона из члана 485. став 2. ЗКП са предлогом да Врховни касациони суд укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и одлучивање.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, па је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљене, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљене АА, је делимично основан.

Основано бранилац у захтеву за заштиту законитости, иако не опредељује конкретне повреде закона, указује да је побијаним пресудама учињена повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП када је окривљена АА оглашена кривом због кривичног дела одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика. С тим у вези, бранилац у захтеву указује да се у конкретном случају ради о делу малог значаја, у смислу члана 18. Кривичног законика, имајући у виду степен кривице окривљене у конкретном случају.

Одредбом члана 191. став 1. Кривичног законика за учиниоца овог кривичног дела запређена је новчана казна или затвор до 3 године.

Одредбом члана 18. став 1. Кривичног законика прописано је да није кривично дело оно дело које, иако садржи обележја кривичног дела, представља дело малог значаја, ставом 2. истог члана прописано је да је дело малог значаја, ако степен кривице није висок, ако су штетне последице одсутне или незнатне и ако општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције, а ставом 3. истог члана, да се одредбе става 1. и 2. овог члана могу применити на кривична дела за које је прописана казна затвора до 3 године или новчана казна.

Дело малог значаја је један од основа искључења постојања кривичног дела чија је примена факултативна и суд у сваком конкретном случају оцењује испуњеност наведених, кумулативно постављених услова за примену овог института.

Из изреке првостепене пресуде (тачка 2.), којом је окривљена АА оглашена кривом због кривичног дела одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика произилази да је окривљена кривично дело учинила у урачунљивом стању, са директним умишљајем и да је била свесна да је њено дело забрањено, да је окривљена у време и месту означеном у изреци, противправно задржала своје малолетно дете ББ, над којим је одређено самостално вршење родитељског права од стране оца ВВ и тиме онемогућила извршење пресуде Основног суда у Параћину 2П бр. 77/16 од 15.06.2016. године, која је постала правноснажна и извршна дана 06.08.2016. године, којом је у ставу два изреке утврђен начин остваривања личних контаката између окривљене и малолетног ББ.

Заштитни објекат кривичног дела одузимање малолетног лица је брак и породица, а последица кривичног дела из члана 191. став 1. Кривичног законика је онемогућавање малолетног лица у остваривању свог права на одржавање личних односа са родитељима, које је регулисано одлуком надлежног органа.

По налажењу Врховног касационог суда, иако радње окривљене АА описане у изреци првостепене пресуде под тачком 2. којом је оглашена кривом садрже обележја кривичног дела, овај суд оценио је да степен кривице окривљене није висок, штетне последице оценио као незнатне и да општа сврха кривичних санкција не захтева изрицање кривичне санкције, већ да ће и само вођење кривичног поступка за ово кривично дело дати резултате сходно генералној и специјалној превенцији. Окривљена је оглашена кривом због извршења кривичног дела за које је запређена новчана казна или затвор до 3 године, па се ради о делу малог значаја, јер су испуњени услови прописани одредбом члана 18. Кривичног законика.

Из списка предмета произилази да је дете изразило психичке и друге здравствене проблеме при покушају повратка код оца, о чему је обавештен Центар за социјални рад, те је дете било и на медицинском третману, што је све довело и до иницирања поступка од стране окривљене за измену одлуке о вршењу родитељског права.

Значи, у ситуацији када је интерес детета налагао да мајка – окривљена, предузме одређене мере за заштиту здравља детета, она је то учинила, па иако је то значило извршење радње кривичног дела, јер није вратила дете у одређеном термину, ово сасвим умањује степен кривице окривљене. Овај суд је имао у виду и чињеницу да је у поступку пред Основним судом у Параћину у предмету П2 145/21 који је започет у вези са истим догађајем, донета и привремена мера којом је дете поверено мајци. Стога се и последица у виду немогућности извршења одлуке парничног суда имају ценити незнатним.

Чланом 3. став 1. Закона о ратификацији Конвенције УН о правима детета прописано је да је у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја интерес детета без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела.

Имајући у виду заштитни објекат, а пре свега интерес детета као опште прихваћен основни принцип заштите његових права према члану 3. Закона о ратификацији Конвенције УН о правима детета, морају се, осим специфично одређене радње извршења кривичног дела обухваћене законском нормом, имати у виду и друге околности које указују на овај критеријум.

Из наведених разлога, с обзиром да се у конкретном случају, не ради о кривичном делу, Врховни касациони суд је усвајајући у том делу захтев за заштиту законитости браниоца ове окривљене преиначио првостепену и другостепену пресуду и окривљену ослободио од оптужбе да је извршила кривично дело одузимање малолетног лица из члана 191. став 1. Кривичног законика, а на основу члана 423. тачка 1) ЗКП у вези члана 18. Кривичног законика и одлучио да трошкови кривичног поступка, у односу на то дело, падају на терет буџетских средстава суда, а у смислу одредбе члана 265. став 1. ЗКП.

Поред овога, по налажењу Врховног касационог суда неосновани су наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене АА којима се указује да су побијане пресуде и у односу на кривично дело недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика, донете уз повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2)

ЗКП, наводећи да су се у погледу овог кривичног дела стекли услови за ослобођење од казне прописани чланом 58. став 3. Кривичног законика, јер је окривљена отклонила последицу кривичног дела.

Основни облик кривичног дела недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика, чини онај ко не даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава, а та дужност је утврђена извршном судском одлуком или извршним поравнањем пред судом или другим надлежним органом, у износу и на начин како је то одлуком односно поравнањем утврђено.

Из чињеничног описа радње извршења кривичног дела недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика, за које је окривљена оглашена кривом првостепеном пресудом, произилази да је окривљена у време и у месту ближе описаном у изреци, „...способна да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, свесна да је њено дело забрањено, није давала издржавање за своје малолетно дете.....које је по закону дужна да издржава, а та дужност је утврђена пресудом Основног суда у Параћину 2П.2.бр.77/16 од 15.06.2016. године, која је постала извршна 06.08.2016. године и то тако што је обавезана да на име свог доприноса у издржавању малолетног детета плаћа месечно износ од 5.000,00 динара, почев од 01.07.2016. године па надаље док за то постоји законска обавеза, до 5. у месецу за текући месец, на руке законском заступнику...или преко поштанске упутнице....а на име доспелих рата издржавања није уплатила новчани износ од 96.490,00 динара, иако је била свесна свога дела и хтела његово извршење“.

По налажењу Врховног касационог суда из описа радње извршења кривичног дела недавање издржавања из члана 195. став 1. Кривичног законика садржаног у изреци првостепене пресуде произилазе сви субјективни и објективни елементи кривичног дела за које је окривљена АА оглашена кривом – није давала издржавање за лице које је по закону дужна да издржава, која дужност је утврђена извршном судском одлуком, у износу и на начин како је то одлуком утврђено, па су наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене којима се указује на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП од стране овога суда, оцењени као неосновани.

Како је радња извршења кривичног дела из члана 195. став 1. Кривичног законика недавање издржавања у износу и на начин како је то утврђено извршном судском одлуком или поравнањем, а дело је извршено самим пропуштањем да се да издржавање, што је у конкретној ситуацији случај, по оцени Врховног касационог суда неосновано се захтевом за заштиту законитости указује да су се, у погледу овог кривичног дела, стекли услови за ослобођење од казне прописани чланом 58. став 3. Кривичног законика, јер је окривљена отклонила последицу кривичног дела.

Ово из разлога што се издржавањем обезбеђују основне животне потребе издржаваног лица, што подразумева сталност обезбеђивања новчаног износа досуђеног на име издржавања, па износи и начин давања издржавања представљају тачно утврђену обавезу у извршној судској одлуци или поравнању и лице које је дужно да даје издржавање нема могућности да произвољно одлучује о томе колико, када и на који начин ће то учинити.

Одлучујући о кривичноправној санкцији, Врховни касациони суд је, применом одредаба члана 4, 42, 45, 54, 64, 65. и 66. Кривичног законика окривљеној изрекао условну осуду тако што јој је утврдио казну затвора у трајању од 4 (четири) месеца и истовремено одредио да се иста неће извршити уколико окривљена у року провере од 1 (једне) године, по правноснажности пресуде, не учини ново кривично дело. При одмеравању казне, Врховни касациони суд је узео у обзир тежину извршеног кривичног дела, при чему је имао у виду све околности из члана 54. Кривичног законика, као правилно утврђене у редовном поступку. По оцени овог суда, овако изречена условна осуда сразмерна је степену кривице окривљене и нужна да изрази друштвену осуду за кривично дело у питању, али и довољна за остварење прописане сврхе изрицања условне осуде у смислу члана 64. став 2. Кривичног законика и истом ће се постићи сврха кажњавања, како у погледу специјалне, тако и у погледу генералне превенције.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Андреа Јаковљевић,с.р.

Председник већа-судија
Биљана Синановић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић